

משרד המשפטים הסניגוריה הציבורית - מחוז מרכז

ח' תמוז, תשע"ט
11 יולי 2019

לכבוד
ד"ר אביחי מנדלבלית
היועץ המשפטי לממשלה
משרד המשפטים
רח' צאלח א-דין 29
ירושלים 91010

שלום רב,

הנדון: פרסום חומרי חקירה שלא כדין בעניינה של הגנת כרמל מעודה

אני פונה אליך בבקשה כי תורה על קיום בדיקה יסודית בעניין מסירת חומרי חקירה ופרטים מתיק החקירה לידי התקשורת, במסגרת הליך חקירתי ופילי המתנהל בעניינה של גב' כרמל מעודה (להלן: "החשודה"). זאת, בניגוד להוראות החוק וההנחיות, תוך פגיעה אנושה בזכותה של החשודה להליך הוגן, ובאופן שיש בו כדי להשפיע באופן פסול על ההליך הפלילי, ולייצר אווירה ציבורית פוגענית כלפי החשודה ומשפחתה תוך הלהטת הרוחות בקרב הציבור.

1. ביום 21.06.2019 נעצרה החשודה לראשונה, בחשד לביצוע עבירות של התעללות בידי אחראי ותקיפת חסר ישע. מעצרה הוארך ע"י בית משפט השלום מעת לעת (מ"י 19-06-47127), וביום 07.07.2019 הוגש בעניינה כתב אישום לבית משפט המחוזי מרכז, כשלצדו בקשה להורות על מעצרה עד תום ההליכים (ת"פ 19-07-14327). החשודה מיוצגת ע"י עו"ד גיא עין צבי מטעם הסניגוריה הציבורית (בינתיים עברה החשודה לייצוגו הפרטי של עו"ד אפרים דמרי).

2. ביום 04.07.2019, בעוד חקירת המשטרה מתנהלת פורסמו באמצעי התקשורת השונים סרטונים ממצלמות אבטחה שתיעדו את המתרחש במשפחתון של החשודה. על פי הפרסומים, הסרטונים נמסרו לתקשורת על ידי המשטרה וחלק מהסרטונים שפורסמו אף נשאו סמל של משטרת ישראל שהוטבע בהם. תוך שעות ספורות הופצו סרטונים אלה בכל אמצעי התקשורת וברשתות החברתיות, ולנוכח התוכן הנצפה בהם עוררו סערה ציבורית משמעותית.

לקט מתוך הפרסומים בעניין סרטוני מצלמות האבטחה רצ"ב כנספת א'.

משרד המשפטים הסניגוריה הציבורית - מחוז מרכז

3. ביום 07.07.2019 בבוקר, **טרם הגשת כתב האישום**, פורסמו בכלי התקשורת ציטוטים חלקיים מאמירות אשר נמסרו, לכאורה, על ידי החשודה למשטרה במהלך חקירותיה. בין היתר פורסמו תגובות של החשודה למעשים המיוחסים לה, גרסאות שונות שמסרה, והתייחסויותיה לסרטונים שהוטחו בה.

לקט מתוך הפרסומים אודות חקירותיה של החשודה רצ"ב כנספת ב'.

4. **כל הפרסומים נעשו, כאמור, עוד טרם הוגש כתב האישום בעניינה, ובעוד כל חומר החקירה חסוי מפני ההגנה.**

5. ההד התקשורת והציבורי סביב פרשיה זו התעצם משמעותית לאחר פרסום חומרי החקירה המפורטים, תוך שהוא מעורר תגובות קשות ביותר מהציבור, הפגנות ברחבי הארץ וקריאות נאצה בגנות החשודה, לרבות איומים והסתה.

6. ביום 06.07.2019 פרצה שריפה בבית משפחת החשודה. השריפה גרמה לנזקים כבדים ביותר לרכוש, תוך סיכון משמעותי לדיירי הבית וכלל השכנים בבניין ובמבנים הסמוכים. רק בנס הסתיים אירוע זה ללא נפגעים בנפש. נכון לעת הזו, מסתמן כי מדובר בהצתה מכוונת והמשטרה עצרה חשוד במעשה. החשודה עצמה מוחזקת בימים אלה בנווה תרצה בתנאי הפרדה, בשל החשש לשלומה ועל מנת להגן עליה מפני פגיעתן של אסירות אחרות.

7. כהמשך ישיר לאווירה הציבורית הסוערת כתוצאה מפרסום הסרטונים וחומרי החקירה כאמור, בימים האחרונים החל סנגורה של החשודה, עו"ד עין צבי, לקבל שיחות טלפוניות והודעות דוא"ל מטרידות ומאיימות, לרבות אמירות המאחלות לו כי ביתו יישרף כפי שנשרף ביתה של החשודה.

8. פרסום חלקים מחומר החקירה בציבור פגע באופן חמור בזכותה של החשודה להליך הוגן כמו גם בטוהר ההליך המשפטי, ויש בו כדי לעורר חשש ממשי מפני השפעה על המשפט הפלילי. סעיף 71 לחוק בתי המשפט (נוסח משולב), התשמ"ד-1984 אוסר על פרסום שיש בו כדי להשפיע על מהלכו של משפט פלילי או על תוצאותיו. זהו עקרון ה"סוב יודיצה" אשר הפרתו מהווה עבירה פלילית. איסור זה אינו תלוי בכך שהפרסום השפיע בפועל על מהלך המשפט או תוצאותיו, ודי בכך שהיה בו "כדי להשפיע".

משרד המשפטים הסניגוריה הציבורית - מחוז מרכז

9. הפצת חומר החקירה לאמצעי התקשורת במקרה זה נעשתה גם תוך הפרה בוטה של הנחיית היועץ המשפטי לממשלה מס' 4.1003 "קווים מנחים לרשויות האכיפה בעניין פרסומים מחקירות" הקובעת, בין היתר, כי יש לנהוג בזהירות רבה בכל הנוגע לפרסום חומרים או מידע מחקירות, וכי יש להקפיד על הימנעות ממסירת כל מידע העלול להשפיע על המשפט או לפגוע שלא לצורך בחזקת החפות העומדת לכל חשוד. הנחיה זו קובעת כי יש להסתפק במסירת מידע בסיסי בלבד אודות החקירה, ובכל מקרה, הדגש בהנחיה זו כי אין למסור לפרסום חומר או מידע העשוי לשמש כראיה במשפט.

10. במקרה זה נראה כי משטרת ישראל פעלה בניגוד לחוק, להנחיות ולנהלים. לא זו בלבד שהמשטרה לא פעלה בדרך המלך ולא פנתה לבית המשפט בבקשה להתיר את הפרסומים, אלא שלמיטב הבנתנו, לא היה כל צורך חקירתי אמיתי בפרסום הסרטונים והתכנים מתוך חומרי החקירה, ואף לא עניין ציבורי חשוב אחר הגובר על הכלל בדבר איסור הפרסום. על פני הדברים, קשה למצוא, בנסיבותיו של מקרה זה, הצדקה לפרסומים החורגים מעבר לדבר קיומה של החקירה והחשדות המיוחסים לחשודה, כמו גם פרסום פרטיה ותמונתה ככל שהיה בכך צורך כדי להגיע למתלוננים נוספים.

11. בפרסום הסרטונים המתעדים את מעשיה של החשודה לציבור לא היה כדי לתרום באופן כלשהו לקידום החקירה או להגנה על אינטרס ציבורי כלשהו ובהתחשב ברגישות המקרה, בתוכן הסרטונים ובהלך הרוח הציבורי, יש בכך כדי להוסיף חומרה לפרסום החומרים.

12. נראה כי במקרה זה נחצו כל הקווים, תוך פרסום שלא כדין של חומרי חקירה שונים, לרבות חומרים המכילים תכנים רגישים וקשים. הסרטונים נחשפו לעיני כלל הציבור אף לפני שנמסרו לעיני ההגנה, מבלי שעברו את מבחני הקבילות של ההליך הפלילי ותוך פגיעה בטוהר ההליך השיפוטי. מתוך חקירותיה של החשודה פורסמו אמירות וציטוטים חלקיים, מטבע הדברים מבלי שנבחן מלוא הקשרם ומבלי שניתנה אפשרות לטעון באשר לנסיבות גבייתם.

13. על כך יש להוסיף כי אופן הפצת חומרי החקירה על ידי המשטרה לא הותיר בידי החשודה או בני משפחתה אפשרות לפנות בבית המשפט על מנת לאסור את הפרסום ולנסות למנוע את נזקיו. יש להזכיר גם את המובן מאליו כי לחשודה עומדת, לפי שעה, חזקת החפות והזכות לניהול משפט הוגן בבית המשפט. חזקה זו נרמסה כליל בעניינה של החשודה, שעה שבעקבות הפרסומים שהופצו על ידי המשטרה נחרץ דינה בחוצות העיר, ולא בהליך המשפטי הראוי.

משרד המשפטים הסניגוריה הציבורית - מחוז מרכז

14. סוגיית פרסום חומרים מתוך חקירות נדונה בעניינו של רומן זדורוב בבית המשפט המחוזי בנצרת בב"ש 1599/07 (נצ') רשות השידור נ' מדינת ישראל – פרקליטות מחוז צפון ורומן זדורוב. תוך שהוא דוחה את בקשת רשות השידור לפרסם שני קטעים מצולמים מחקירתו של הנאשם הלקוחים מתוך חומר החקירה בעניינו, קבע בית המשפט את הדברים הבאים:

"לא הרי פרסום ראיות מתועדות שהוגשו לבית המשפט במהלך דיון שכבר הוכרע והסתיים, כדין פרסום של חומר ראיות כזה הנוגע להליך משפטי שטרם החל כלל, כפי שהדבר בענייננו... פרסום חלק מהראיות המתועדות, שעדיין לא ברור אם קבילות הן כראיות, אם לאו, עשוי לכרסם בעקרון הקבוע בסעיף 71 לחוק בתי המשפט ועשוי לפגוע גם בתקינות ההליך השיפוטי... פרסום הקטעים האמורים, בטרם עת, עשוי לפגוע בטוהר ההליך השיפוטי ויותר מכך. מעשה השידור עשוי לגבש, על סמך הבזקים קצרים, עמדה מסוימת בדעת הקהל, עמדה אשר לא תהיה זהה בהכרח להכרעה השיפוטית שתינתן בסופו של יום... וכך עשוי להיווצר בסופו של יום יחס של חוסר אמון מצידו של הציבור במערכת המשפט, תופעה שתגרום לנזק חברתי בל ישוער".

15. השתלשלות האירועים בפרשה זו מלמדת על הנזק החמור הטמון בפרסומים שלא כדין של חומרי חקירה, כאשר חומרה יתרה טמונה בפרסומים פסולים שכאלו הנעשים על ידי רשות החקירה עצמה, באופן הפוגע באורח קשה ובלתי מידתי בעליל בחשודה, בבני משפחתה, ובהליך הפלילי. חשיבות ההקפדה על פרסומים בכלי התקשורת באופן התואם את הוראות הדין וההנחיות, מקבלת משנה תוקף שעה שכיום ניתן להפיץ את המידע לכל עבר בפשטות ובקלות. מרגע יציאתו של פרסום לאוויר העולם לא ניתן "להשיב את הגלגל לאחור" או לשלוט בהיקפו ותפוצתו של הפרסום.

16. משטרת ישראל מחזיקה באמתחתה חומרי חקירה רגישים, והיא מחוייבת בשמירתם כדין, כמו גם בשיקול דעת קפדני באשר לפרסומם, בהתאם להוראות החוק וההנחיות. במקרה זה, פרסום הסרטונים והתכנים מתוך חקירתה של החשודה הוביל להתססה משמעותית ולהחרפה קיצונית של התגובה הציבורית, עד כדי הצתת בית המשפחה ומסכת של איומים והתבטאויות הסתה חריפות כלפי החשודה, בני משפחתה ואף כלפי הסניגור המייצג אותה.

משרד המשפטים הסניגוריה הציבורית - מחוז מרכז

17. לאור כל האמור לעיל, אבקשך להורות על בדיקה דחופה ויסודית של נסיבות פרסום חומרי החקירה שלא כדין במקרה חמור זה, בניגוד להוראות החוק ולהנחיות היועץ המשפטי לממשלה ותוך פגיעה בזכותה של החשודה להליך הוגן ובטוהר ההליך השיפוטי. כמו כן, אבקשך להורות על רענון ההנחיות למשטרה בדבר העברת חומרי חקירה לתקשורת ואכיפת ביצוען כראוי על ידי משטרת ישראל.

18. בשל הפגיעה אשר נגרמה במקרה זה לחשודה שיוצגה בידי הסניגוריה הציבורית ולסניגור הציבורי שייצג אותה, אודה לך על עדכוני באשר לתוצאות הבדיקה והצעדים שנקטו בעקבותיה.

בכבוד רב,

דורית נחמני-אלבק, עו"ד
הסניגוריה הציבורית המחוזית, מחוז מרכז

העתקים:

מר שי ניצן, פרקליט המדינה
ניצב מוטי כהן, מ"מ מפכ"ל המשטרה
ד"ר יואב ספיר, הסניגור הציבורי הארצי
עו"ד עמית מררי, המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (פלילי)
עו"ד שלמה למברגר, המשנה לפרקליט המדינה (פלילי)
עו"ד גיא עין צבי
עו"ד אפרים דמרי